

NGHIÊN CỨU SỰ PHÂN BỐ MỘT SỐ LOÀI CÔN TRÙNG CÓ KHẢ NĂNG TRUYỀN LÂY VIRUS VIÊM DA NỔI CỤC Ở VIỆT NAM

**Phạm Minh Hằng^{1*}, Nguyễn Thị Lan Anh^{1*}, Đỗ Thị Thu Thúy¹, Phạm Hồng Kỳ²,
Phạm Thị Thu Thúy¹, Đỗ Thu Trang¹, Ngô Chung Thủy¹, Dương Như Ngọc¹**

**Tác giả liên hệ email: minhhang69@yahoo.com, lananhnguyen.nivr@gmail.com*

TÓM TẮT

Bệnh viêm da nổi cục (VDNC) là một bệnh xuyên biên giới mới nổi quan trọng với con đường lây truyền chính là côn trùng. Tuy nhiên, chưa có nghiên cứu nào được triển khai để điều tra sự hiện diện của một số loài côn trùng được xác định là có khả năng truyền lây lumpy skin disease virus (LSDV) ở trâu, bò và sự phân bố của chúng tại Việt Nam. Để có biện pháp phòng ngừa bệnh hiệu quả, nghiên cứu định danh các loài côn trùng và xây dựng các bản đồ phân bố vector truyền lây LSDV đã được thực hiện. Kết quả nghiên cứu cho thấy có bốn loài ve cứng: *Rhipicephalus microplus*, *Rhipicephalus sanguineus*, *Rhipicephalus haemaphysaloides* và *Haemaphysalis bispinosa*; sáu loài ruồi: *Musca domestica*, *Musca sorbens*, *Stomoxys calcitrans*, *Haematobia irritans*, *Tabanus rubidus*, *Chrysomya megacephala*, *Culicoides* spp. và *Sarcophaga dombrovia* spp.; và năm loài muỗi: *Anopheles*, *Culex*, *Aedes*, *Mansonia* và *Armigeres* đã được xác định về mặt hình thái. Đã xây dựng được bản đồ dịch tễ phân bố côn trùng truyền bệnh LSD là ve *Rhipicephalus* spp. và ruồi nhà *Musca domestica* ở tất cả các tỉnh; muỗi *Anopheles* spp. ở Lai Châu, Lạng Sơn, Quảng Ngãi, Tây Ninh; muỗi *Culex quinquefasciatus* ở Lai Châu, Lạng Sơn, Quảng Ninh, Thái Bình, Hà Tĩnh, Bình Định; muỗi *Aedes aegypti* ở Quảng Ninh, Thái Bình, Quảng Bình; ruồi chuồng trại *Stomoxys calcitrans* ở Lạng Sơn, Quảng Ninh, Bình Định, Long An; ruồi *Haematobia irritans* ở Hà Tĩnh; và đỉ *Culicoides* spp. ở Lai Châu.

Từ khóa: Viêm da nổi cục, côn trùng, bản đồ dịch tễ, định loại, vùng sinh thái nông nghiệp.

Distribution of blood-sucking insects that can transmit lumpy skin disease virus in Viet Nam

**Phạm Minh Hang, Nguyen Thi Lan Anh, Do Thi Thu Thuy, Phạm Hồng Kỳ,
Phạm Thị Thu Thúy, Đỗ Thu Trang, Ngô Chung Thủy, Dương Như Ngọc**

SUMMARY

Lumpy skin disease (LSD) is an important emerging transboundary disease with the main transmission route through insects. However, so far no studies have been conducted to investigate the presence of certain insects as competent in transmitting LSDV in cattle and buffalo and their distribution in Viet Nam. To have effective measures for the prevention of LSD, research on the identification of insect species and the development of LSDV vector distribution maps was carried out. The studied results showed that there were four hard tick species, such as: *Rhipicephalus microplus*, *Rhipicephalus sanguineus*, *Rhipicephalus haemaphysaloides*, and *Haemaphysalis bispinosa*; six fly species: *Musca domestica*, *Musca sorbens*, *Stomoxys calcitrans*, *Haematobia irritans*, *Tabanus rubidus*, *Chrysomya megacephala*, *Culicoides* spp., *Sarcophaga dombrovia* spp.; and five mosquito species: *Anopheles*, *Culex*, *Aedes*, *Mansonia*, and *Armigeres* morphologically identified. Epidemiological maps of LSDV-transmitting insect distribution were established, of which *Rhipicephalus* spp. and *Musca domestica* presented in all provinces; *Anopheles* spp. in Lai Chau, Lang Son, Quang Ngai,

¹ Viện Thú y

² Chi cục Chăn nuôi và Thú y tỉnh Quảng Bình

Tay Ninh; *Culex quinquefasciatus* in Lai Chau, Lang Son, Quang Ninh, Thai Binh, Ha Tinh, Binh Dinh; *Aedes aegypti* in Quang Ninh, Thai Binh, and Quang Binh; *Stomoxys calcitrans* in Lang Son, Quang Ninh, Binh Dinh, Long An; *Haematobia irritans* in Ha Tinh; and *Culicoides* spp. in Lai Chau were determined.

Keywords: Lumpy skin disease, insects, epidemiological map, species identification, agro-ecology areas.